

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องโดยตรงในเรื่องความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข ในโรงเรียนรัฐบาล เขตการศึกษา 11 ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อน อย่างไรก็ตามได้มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขของนักเรียนอยู่บ้าง ดังนี้

การวิจัยภายในประเทศ

รัตนา คนศิลป์ และคณะ (2527 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง " การวัดระดับสุขภาพและสังคมใน 10 จังหวัด " โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการใช้สถานบริการทางสุขภาพ ค่าใช้จ่ายในเรื่องความเจ็บป่วยและระดับของความเจ็บป่วย ทำการศึกษาในกลุ่มผู้ใช้แรงงานได้แก่ ผู้ทำงานในสถานประกอบการและประชาชนทั่ว ๆ ไป เริ่มตั้งแต่ตัวบุคคล ครอบครัวและชุมชนในพื้นที่ 10 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร สระบุรี ราชบุรี ปทุมธานี ชลบุรี นนทบุรี นครปฐม และกาญจนบุรี ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์และส่งแบบสอบถามไปยังตัวอย่างการวิจัยประกอบด้วยผู้ทำงานในสถานประกอบการจำนวน 1928 คน ผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ข้าราชการ เกษตรกร พ่อค้า นักเรียน นักศึกษา แม่บ้าน รับจ้างทั่วไป อีกจำนวน 1,689 คน รวมทั้งสิ้น 3,671 คน ผลการวิจัยพบว่าประชาชนไปใช้บริการทางสุขภาพภาครัฐ และเอกชนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 28.1 และ 28.3 ตามลำดับ การใช้สถานบริการทางสุขภาพมีความสัมพันธ์กับถิ่นที่อยู่อาศัย อาชีพ ระดับการศึกษา อายุ ระดับความเจ็บป่วยและสถานที่ทำงานในและนอกสถานประกอบการ โดยพบว่า ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดใหญ่ๆ นิยมไปใช้สถานพยาบาลของเอกชนค่อนข้างสูง ผู้อาศัยอยู่ในเขตเมืองนิยมไปใช้สถานพยาบาลเอกชน ขณะที่ผู้อาศัยอยู่ในเขตชนบทนิยมไปใช้สถานพยาบาลภาครัฐมากกว่าเอกชน ในขณะที่พ่อค้า นักเรียน นักศึกษา อาชีพรับจ้างทั่วไป นิยมไปใช้สถานพยาบาลเอกชนมากกว่าประเภทอื่นในระดับการศึกษาที่ต่างกัน ผู้สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงอาชีวศึกษานิยมไปใช้สถานพยาบาลภาคเอกชน ส่วนผู้สำเร็จปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีนิยมไปใช้สถานพยาบาลภาครัฐ มากกว่าสถานพยาบาลประเภทอื่น

จุฑาทพร ทวีเดช และคณะ (2527 : 36) ทำการศึกษา " ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความพึงพอใจในชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย: เปรียบเทียบพื้นที่ยากจน ปกติและ

เขตเมือง" การศึกษาคั้งนี้เป็นการสำรวจนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่ยากจน ปกติ และเขตเมืองของจังหวัดนครราชสีมา 3 อำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 1297 คน ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการรับรู้ทางสุขภาพของตนเอง และปัญหาด้านสุขภาพ ในส่วนของการใช้บริการอนามัยในรอบปี พบว่า กว่าครึ่งหนึ่งของนักเรียนในทุกกลุ่มพื้นที่ระบุว่า ไม่เคยใช้บริการอนามัยจากสถานบริการเลยในรอบปี ในบรรดาผู้ใช้บริการอนามัยในรอบปีตั้งแต่ 1 ครั้งขึ้นไป จะพบมากในกลุ่มพื้นที่ปกติ คือร้อยละ 39.25 รองลงมาเป็นเด็กนักเรียนในเขตเมือง ร้อยละ 36.16

จินตนา สรายุทธพิทักษ์ (2528:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคาดหวัง และสภาพจริงเกี่ยวกับสุขปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานครตามการรับรู้ของผู้ปกครอง" โดยใช้แบบสอบถามกับผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 365 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีความคาดหวังมากที่สุดเกี่ยวกับสุขปฏิบัติของนักเรียนในเรื่อง สิ่งเสียดินให้โทษ และมีความคาดหวังมากที่สุดเกี่ยวกับสุขปฏิบัติของนักเรียนในเรื่อง เพศศึกษาสุขภาพ ผู้บริโภค สุขภาพจิต สุขากิจบาลสิ่งแวดล้อม โรคติดต่อ สุขภาพส่วนบุคคล โภชนาการ สวัสดิศึกษา การปฐมพยาบาล โรคไม่ติดต่อ การบริการทางสาธารณสุขและการแพทย์ ในสภาพจริงนักเรียนมีสุขปฏิบัติมากในเรื่อง สุขภาพผู้บริโภค เพศศึกษา สิ่งเสียดินให้โทษ สุขภาพจิต สุขภาพสิ่งแวดล้อม โรคติดต่อ สุขภาพส่วนบุคคล โภชนาการ สวัสดิศึกษาและการปฐมพยาบาล มีสุขปฏิบัติปานกลางในเรื่อง โรคไม่ติดต่อและการบริการทางสาธารณสุขและการแพทย์

ในปีเดียวกัน สายพิณ ประสิทธิ์วงศ์ (2528:19-21) ได้ทำการศึกษา "ความสนใจในการเรียนรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร" ตามตัวแปรระดับชั้นและเพศ โดยใช้แบบสอบถาม ถามักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 385 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยส่วนรวมมีความสนใจในการเรียนรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับสนใจ โดยสนใจหมวดสุขภาพจิตและหมวดความรู้เรื่องเพศเป็นอันดับ 1 และ 2 ตามลำดับ และสนใจหมวดบริการสาธารณสุขเป็นอันดับสุดท้าย

อัจฉรา เกิดมงคล (2528 :23-34) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ความตัวแปรเพศ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 390 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษาในกรุงเทพมหานคร 13 โรงเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีการดูแลสุขภาพ

สุขภาพตนเองอยู่ในเกณฑ์ดี ในส่วนที่เกี่ยวกับบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข พบว่านักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดีในเรื่องการใช้ยาสามัญประจำบ้านรักษาโรคด้วยตนเอง เมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อย ทำตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างเคร่งครัดขณะที่มีโรคระบาดไปพบทันตแพทย์เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับเหงือกและฟัน เมื่อเปรียบเทียบการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงมีการดูแลสุขภาพตนเองดีกว่านักเรียนชาย

สัปดาห์งามบรรจง (2529 : 27) ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามตัวแปรระดับชั้น ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป และความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนสุขศึกษาจำนวน 5 ด้านคือ ด้านจุดมุ่งหมายในการเรียน เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียน และการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่าในด้านเนื้อหาวิชาอันประกอบด้วยเรื่อง สิ่งเสพติดให้โทษ สุขภาพส่วนบุคคล การปฐมพยาบาล โรคติดต่อ โภชนาการ สุขภาพผู้บริโภค บริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข การสุขาภิบาล สิ่งแวดล้อม โรคไม่ติดต่อ สวัสดิศึกษา และเพศศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความเห็นว่าเนื้อหาวิชาสุขศึกษาทุกเรื่องจำเป็นมาก ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความเห็นว่าเนื้อหาวิชาสุขศึกษาทุกเรื่องจำเป็นมาก ยกเว้นเรื่อง โรคไม่ติดต่อ และสวัสดิศึกษา ซึ่งนักเรียนเห็นว่ามีความจำเป็นปานกลาง

การวิจัยในต่างประเทศ

โอเวน (Owen 1970:502) จากสถาบันพัฒนาและวิจัยทางสุขภาพแห่งชาติรัฐแมริแลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมสุขภาพ" (The Relationship Between Health Attitude and Behavior) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่น 142 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกให้ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเบาหวาน โดยเน้นให้เห็นถึงความรุนแรงและความน่ากลัว พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการไปตรวจโรคในระยะเริ่มแรก หลังจากนั้นได้มีการวัดทัศนคติ และการไปรับบริการในการตรวจหาโรค ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันในการไปรับบริการตรวจรักษา

แชมมา และลอฟิงก์ (Shamma and Lorfing 1973 : 167-173) ทำการวิจัยเรื่อง "ความสนใจทางด้านสุขภาพของนักเรียนชาวเบรุต ในประเทศเลบานอน" (A Survey on

Health Interest Among Beruit School Children) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 3,226 คน เป็นนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 57 โรงเรียน ทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุระหว่าง 9-20 ปี ดำเนินการวิจัยโดยให้นักเรียนเขียนคำถามทางด้านสุขภาพที่สนใจภายในเวลา 15 นาที ได้ข้อความรวมทั้งสิ้น 17,469 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสนใจทางด้านสุขภาพ เรียงตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ โรคติดต่อ และโรคไม่ติดต่อ กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา ปัญหาและความต้องการทางเพศศึกษา วิธีรับบริการจากโรงพยาบาล และสุขภาพส่วนบุคคล

ชิลตัน (Chilton 1982 : 159-161) ทำการวิจัยเรื่อง "การให้ความรู้ด้านการบริการสุขภาพในโรงเรียนโดยแพทย์" (Information Provision of School Health Service by a Physician) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแพทย์กับนักเรียน อันจะส่งผลให้เกิดความเต็มใจในการใช้บริการสุขภาพที่โรงเรียนจัดให้มี และ เพื่อสำรวจปัญหาสุขภาพที่มีความสำคัญต่อนักเรียน โดยได้รวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งอยู่ในเมืองร้อยละ 65 เป็นพวกมองโกลร้อยละ 32 เป็นพวกชิคาโนร้อย 3 การรวบรวมข้อมูล ได้ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน หลังจากได้สร้างความคุ้นเคยระหว่างแพทย์กับนักเรียน เป็นเวลานานพอสมควร ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนมีความคุ้นเคยกับแพทย์มากขึ้น พอที่จะให้ความไว้วางใจและกล้าที่จะซักถามปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพและจากแบบสอบถามความคิดเห็นสรุปได้ว่า ปัญหาสุขภาพที่มีความสำคัญต่อนักเรียนมากที่สุด คือปัญหาเรื่องยาและแอลกอฮอล์ รองลงมาได้แก่ ปัญหาเรื่องเพศ และที่เป็นปัญหาน้อยที่สุด คือปัญหาเกี่ยวกับสภาพผิวหนัง

แมรี (Marie 1985 : 3285-A) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การใช้บริการทางสุขภาพของกลุ่มนักเรียนนานาชาติ 4 กลุ่ม ในมหาวิทยาลัยเซาท์เทิร์นอิลลินอยส์ แห่งเมืองคาร์บอนเดล " (Utilization of Health Services by Four Group of International Students at Southern Illinois University at Carbondale) จุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่ออธิบายถึงการใช้บริการทางสุขภาพในท้องถิ่นของนักเรียนนานาชาติ 4 กลุ่มที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย เซาท์เทิร์นอิลลินอยส์ โดยเลือกทำการศึกษานักเรียนเชื้อชาติมาเลเซียน โนจีเรียน ได้หวัน และ เวเนซุเอลเลียน เพื่อต้องการทราบถึง 1) ขอบเขตของบริการที่ใช้ 2) ประเมินผลในการเลือกใช้บริการ 3) บอกถึงต้นเหตุของการเลือกใช้บริการทางสุขภาพ และ 4) ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยทำการสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน มีอัตราผู้ตอบสนองคิดเป็นร้อยละ 81.1 ผู้ที่ไม่ตอบสนองจะมีความแตกต่างจากผู้ตอบสนองตามตัวแปร 3 ประการ คือ อายุ ระยะเวลาที่อยู่ในคาร์บอนเดล และระดับการศึกษา ความถี่ของการใช้บริการทางสุขภาพพบว่า ส่วนมากอยู่ที่บ้าน (M=17.81) รองลงมาใช้บริการของมหาวิทยาลัย (M=3.8) และใช้บริการของร้านขายยา (M=1.98) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามตัวแปรเชื้อชาติ ($X^2=18.339, df=9$) ระดับของเหตุผลในการเลือกใช้บริการทางสุขภาพ ขึ้นอยู่กับตัวแปรของ

แต่ละ เชื้อชาติ ในกลุ่มแรกเห็นว่าขึ้นอยู่กับความสะดวกของที่อยู่ และเรื่องราคาเป็นสำคัญ ในกลุ่มที่สองเห็นว่าขึ้นอยู่กับทัศนคติที่มีต่อแพทย์ ส่วนใหญ่ของผู้ใช้บริการจะเลือกใช้บริการตามเพื่อน ๆ ที่เป็นเชื้อชาติเดียวกัน หลักทางศาสนามีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการทางสุขภาพ พวกเชื้อชาติจีนจะดูแลกันภายในบ้าน การตรวจสุขภาพจะเป็นเหตุผลสำคัญในการเลือกใช้บริการ และการได้รับประกันสุขภาพจากมหาวิทยาลัย พวกมาเลเซียไม่นิยมปฏิบัติกันเอง ไม่ใช้บริการของมหาวิทยาลัย แต่จะใช้บริการจากเพื่อนชาติเดียวกัน และพบว่า การปฏิบัติและความเชื่อของนักเรียนในการดูแลตนเองแตกต่างกันตามเชื้อชาติ

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข ในโรงเรียนรัฐบาล เขตการศึกษา 11 ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษานี้โดยเฉพาะ แต่จากผลการวิจัยพอสรุปได้ว่า งานวิจัยในประเทศนั้น นักเรียนมีความสนใจในการไปรับบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขอยู่ในระดับต่ำ การใช้บริการอนามัยในรอบปีพบว่า นักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่เคยไปใช้บริการอนามัยจากสถานบริการเลย ในกรณีที่นักเรียนไปใช้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข ส่วนมากนิยมไปใช้สถานพยาบาลเอกชนมากกว่าประเภทอื่นๆ นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มพื้นที่ปกติทั่วไป จะไปใช้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขมากกว่านักเรียนที่อยู่ในเขตเมือง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นและการให้ความสำคัญ ในเรื่องเกี่ยวกับบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขนั้น นักเรียนมีความคิดเห็นว่า เรื่องบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขมีความจำเป็นมาก แต่ในด้านความสนใจในการเรียนรู้เรื่องบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข นักเรียนมีความสนใจอยู่ในระดับต่ำ คือมีความสนใจเรียนรู้สูงสุดในระดับสุดท้ายในบรรดาเนื้อหาที่กำหนดให้เรียนในหลักสูตรวิชาสุขศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมด และในด้านสุขปฏิบัติเกี่ยวกับบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข พบว่า นักเรียนมีสุขปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เท่านั้น

ผลการวิจัยในต่างประเทศพบว่า นักเรียนมีทัศนคติและการไปรับบริการทางการแพทย์ในระดับต่ำ และมีความสนใจทางด้านสุขภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการรับบริการจากโรงพยาบาลในอันดับสุดท้าย นักเรียนที่จะไปรับบริการทางการแพทย์นั้นจะต้องมีความคุ้นเคยไว้ว่างานตัวของแพทย์ที่จะให้บริการ ทำให้กลัวที่จะซักถามปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ นักเรียนส่วนมากจะทำการรักษาที่ที่บ้าน รองลงมาคือ การใช้บริการที่ทางสถานศึกษาจัดให้ และใช้บริการจากร้านขายยา เหตุผลของการเลือกใช้บริการทางสุขภาพขึ้นอยู่กับตัวของแต่ละ เชื้อชาติ ความสะดวกของที่อยู่ และเรื่องราคาการรักษาเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับทัศนคติที่มีต่อแพทย์ การใช้บริการทาง

การแพทย์จะเลือกใช้ตามเพื่อน หลักทางศาสนามีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้บริการทางสุขภาพ และพบว่า การปฏิบัติและความเชื่อของนักเรียนในการดูแลสุขภาพตนเองแตกต่างกันตามเชื้อชาติ

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง มีทัศนคติและการไปรับบริการทางการแพทย์ในระดับต่ำ การให้ความรู้ในเรื่องบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข อีกทั้งการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุข จะช่วยให้ทราบแนวทางในการแก้ปัญหาได้ เนื่องจากนักเรียนเป็นผู้ที่จะออกไปดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมในอนาคตและเป็นแบบอย่างที่ดีของคนทั่วไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขในโรงเรียนรัฐบาล เขตการศึกษา 11 อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียน การสอนวิชา สุขศึกษาและพัฒนาการสาธารณสุขของชาติต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย